

are pointed out, pointing out the errors of the court and the possibility of broad interpretation of the criteria for exemption from the disease. The author suggests ways to improve judicial practice on the issue under consideration.

Key words: *exemption from punishment, seriously ill convicts, personality, behavior.*

УДК 343.241

Дудоров О. О.,

доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри кримінального права та правосуддя, Запорізький національний університет;

Титаренко С. С.,

здобувач кафедри кримінального права та правосуддя, Запорізький національний університет

ДО ПИТАННЯ ПРО КОРЕКТНЕ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ ЗАХОПЛЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ (РЕЙДЕРСТВА)

Розглядаються висвітлені на сторінках юридичної та економічної літератури підходи до визначення рейдерства як складного антисоціального та антиправового феномена. Аналізуються точки зору щодо обов'язкових ознак рейдерства, зосереджується увага на спільних та відмінних характеристиках захоплення підприємств. За результатами критичного огляду формулюється висновок-узагальнення про надзвичайну складність і багатоаспектність рейдерства як системного явища, що ускладнює можливість формулювання його уніфікованого визначення, а також можливість закріплення такої дефініції в окремій кримінально-правовій забороні.

Ключові слова: *рейдерство, захоплення підприємства, злиття і поглинання, корпоративний конфлікт.*

Постановка проблеми. У сьогоднішній Україні рейдерство, на превеликий жаль, у переважній більшості випадків набуває ознак злочинної діяльності, *de facto* полягаючи в грубому, незаконному відбиранні активів у ефективних власників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як слушно зазначається в літературі, одним із найбільш небезпечних проявів у структурі економічної злочинності останніх років залишається саме рейдерство, за якого комерційна власність не перерозподіляється у межах легітимного цивільного обороту, а просто захоплюється шляхом незаконного втручання в систему корпоративного управління компанії, її дестабілізації та ініціювання незаконних управлінських рішень щодо виведення активів. При

цьому як власники захоплених компаній, так і економіка держави загалом несуть величезні збитки. Рейдерство є безперечно складним, багатовимірним явищем, ефективна протидія якому неможлива без відповідної правової бази, у т. ч. без адекватних кримінально-правових заборон щодо найбільш небезпечних форм протиправного заволодіння власністю компанії чи встановлення управлінського контролю над її діяльністю [1, с. 5–6].

Мета статті полягає у пошуку коректного кримінально-правового визначення захоплення суб'єктів господарювання (рейдерства).

Виклад основного матеріалу. За своєю суттю рейдерство – це добре підготовлене, організоване, сплановане, юридично «обставлене» захоплення об'єкта за наперед відпрацьованими і попередньо продуманими схемами, в яких кожна ланка (покупець, посередник, силові структури, судді тощо) знає свою функцію та усвідомлює свій інтерес. Артюх М. О. справедливо зауважує, що сьогодні терміном «рейдерство» позначають досить широкий спектр дій – від звичайного законного недружнього поглинання до абсолютно бандитського захоплення підприємства. Вітчизняне тлумачення рейдерства істотним чином відрізняється від зарубіжного. Адже рейдерством в розумінні світової спільноти є законне скуповування підприємств із подальшим їх перепродажем. Українське ж рейдерство переважно асоціюється з незаконним захопленням майна [2, с. 53]. У межах запропонованого дослідження ставимо собі за мету проаналізувати висловлені в юридичній літературі підходи до визначення злочинів, що утворюють науковий і поки що офіційно не визнаний концепт рейдерства.

Насторожує та обставина, що поняття «рейдерство» зустрічається в українських нормативно-правових актах всього лише один раз – у тексті постанови Кабінету Міністрів України від 1 березня 2007 р. № 316 «Про схвалення Декларації цілей і завдань бюджету на 2008 рік». У цьому документі одним із шляхів забезпечення ефективності та прозорості приватизації державного майна, продажу земель державної власності проголошувалось створення надійної системи протидії відчуженню державного майна та корпоративних прав поза процесами приватизації, усунення прогалин у законодавстві, що використовуються під час протиправних захоплень підприємств (рейдерство).

Нині фахівці визнають, що у своєму розширеному значенні (стосовно інших форм власності і різноманіття проявів) в інших нормативно-правових актах, включаючи КК України, це поняття відсутнє [3]. Постає доречне питання щодо конкретизації поняття рейдерства у зв'язку з високим рівнем суспільної небезпеки цього явища та його наслідків. Рейдерство регулярно згадується у ЗМІ, у соціальних мережах, на форумах практикуючих юристів, а також у наукових працях. Більше того: чимало представників вітчизняного бізнесу вже мають власний практичний досвід, пов'язаний з відповідними атаками. Тому цілком логічно видається вимога про окреслення поняття рейдерства у законодавчому полі та визначення підстав юридичної відповідальності за цей вид економічного посягання. На сьогодні найбільш «близькою» до реалізації вказаної вимоги є чинна редакція ст. 206-2 КК України, яка водночас далеко не повною мірою (так би мовити, не в універсальному режимі) захищає суб'єктів господарювання від протиправних захоплень.

Доречною видається висловлена Греком Б. точка зору, згідно з якою, пропонуючи кримінально-правове визначення рейдерства необхідно, по-перше, враховувати, що основою для правильного застосування певного терміна як в науці, так і на практиці є чітке уявлення про те, що саме слід під ним розуміти; по-друге, диспозиція статті Особливої частини КК України, яка передбачає кримінальну відповідальність за рейдерство, повинна бути висловлена мовою і засобами кримінального закону, що забезпечуватимуть єдність, стабільність, ефективність та законність правозастосовної практики. Більше того: ефективність регулятивного впливу права залежить, як відомо, від адекватного відображення в ньому відносин, що регулюються (охороняються), оскільки під час формулювання кримінально-правової заборони завжди існує необхідність повного і точного обліку всіх якостей відносин [4, с. 41–42]. Принагідно зауважимо, що пропонованих у літературі підходів до визначення рейдерства, виокремлення його юридичних ознак наразі вистачає. Проаналізуємо деякі авторські дефініції.

Більшість вітчизняних дослідників у своїх працях підкреслюють напівкримінальний чи відверто кримінальний характер рейдерства, головною ознакою якого є порушення закону, застосування тих чи інших шахрайських методів заволодіння актива-

ми суб'єктів господарювання. На їхню думку, рейдерство – це незаконне захоплення підприємств без згоди їхніх акціонерів, метою якого є отримання контролю над ліквідними активами підприємства за максимально низькою ціною з метою, як правило, їх подальшого продажу. Силові дії застосовуються як доповнення і забезпечення юридичних заходів, що дають рейдерам можливість забезпечення контролю над захопленим суб'єктом господарювання. При цьому корпоративний конфлікт у рейдерських схемах виступає лише формальним приводом для захоплення підприємства-цілі [5, с. 6, 10].

На підставі ознайомлення з матеріалами судових справ щодо рейдерських захоплень підприємств у різних областях України Грек Б. сформулював таку дефініцію рейдерства: «Рейдерство, тобто напад на підприємство, установу, організацію, житлове або нежитлове приміщення, інше майно незалежно від форм власності, вчинене за попередньою змовою групою осіб, поєднане із застосуванням фізичного або психічного насильства, або з погрозою застосування такого насильства, з використанням штучно створеного майнового конфлікту і підроблених або інших нелегітимних документів або неправових судових рішень для надання нападу видимості законних дій, з метою протиправного заволодіння майном у великих розмірах або встановлення контролю над оперативним управлінням таким майном, – карається ...». Під майновим конфліктом пропонувалось розуміти майнові суперечки, пов'язані зі скуповуванням акцій, наявністю подвійного реєстру цінних паперів, розголошенням даних реєстрів власників акцій, оспорування законності рішень загальних зборів акціонерів або прав власності, інші аналогічні дії. На думку дослідника, запропоновані ним ознаки рейдерства позбавлені загальних понять та таких, що важко піддаються доказуванню, дають змогу провести чітко розмежування між рейдерством і суміжними складами злочинів за об'єктом, об'єктивною стороною, суб'єктом і суб'єктивною стороною, що є одним із найважливіших моментів у правозастосовній діяльності, від якої залежить і рівень законності, і справедливність покарання, і реалізація цілей та завдань кримінальної політики [4, с. 43–44].

Уважне ознайомлення з текстом запропонованої диспозиції антирейдерської заборони не може не викликати зауважень. Зок-

рема поняття «неправове судове рішення», «надання нападу видимості законних дій», «штучно створений» майновий конфлікт слід віднести до складних із погляду доказування оціночних ознак. Водночас погоджуємось із Греком Б. у тому, що рейдерство слід віднести до усічених складів злочинів, а тому вважати закінченим з моменту нападу, тобто з моменту застосування насильства, незалежно від того, чи вдалося винним заволодіти майном. Подібний підхід «на випередження» у застосуванні кримінальної відповідальності видається раціональним та адекватним в контексті ефективності протидії цьому складному й безперечно небезпечному явищу [4, с. 43–44].

Нагадаємо, що склад розбою також оперує за волею законодавця такою ознакою, як «напад», будучи покликаним протидіяти одному з найбільш небезпечних посягань на право власності. Натомість чинна редакція основної на сьогодні антирейдерської заборони, передбаченої ст. 206-2 КК, використовуючи зворот «протиправне заволодіння майном підприємства», закріплює матеріальну конструкцію складу злочину.

Водночас дещо непослідовною виглядає позиція Грека Б. щодо місця розташування пропонованої ним заборони, присвяченої рейдерству. Спочатку згаданий автор пише, що поділяє думку про визнання родовим об'єктом рейдерства сфери господарської діяльності (виробництво, розподіл, обмін та споживання товарів, робіт і послуг), унаслідок чого пропонує включити цей склад злочину до розділу VII Особливої частини КК України «Злочини у сфері господарської діяльності». А дещо нижче у тій же науковій статті обстоює іншу точку зору, вважаючи, що правовою нормою, яка передбачатиме кримінальну відповідальність за рейдерство, може бути нова ст. 187-1, внесена до розділу VI Особливої частини КК України «Злочини проти власності» [4, с. 44].

Суспільні відносини, що зазнають негативних змін через вчинення рейдерських атак, є відносинами у сфері господарювання – на це з усією очевидністю вказують і теоретичні дослідження, і матеріали правозастосовної практики, і нормативно-регулятивні спроби держави приборкати рейдерство як явище, що паразитує на національній економіці.

Шемчук В. характеризує рейдерство як протиправну діяльність злочинних угруповань із привласнення чужого майна шля-

хом шахрайства, з використанням неправосудних чи сфальсифікованих судових рішень та за співучасті корумпованих чиновників [6, с. 17]. Як бачимо, вказаний автор наголошує на обманній аргументації природі рейдерства, а також на визначальній корупційній складовій цієї суспільно небезпечної діяльності. В унісон зазначеному Челембій Ю. пише, що рейдерство в Україні має відверто кримінальний характер, сприяє поглибленню корупції і поширенню корупційних схем. Рейдерство визначається у більш традиційному ключі – як силове незаконне заволодіння власністю внаслідок протизаконних дій зацікавлених осіб [7, с. 24].

Сфименко А. слушно характеризує «рейдерство по-українськи» як вилучення майна на формально законних підставах, в основі виникнення яких лежить злочин, зловживання правом, прогалини в законі або системні вади функціонування державних інститутів (судової та правоохоронної систем, системи реєстрації юридичних осіб тощо) [8]. Зеркалов Д. визначає рейдерство як процес захоплення власності фірми або перехоплення оперативного управління за допомогою штучно створеного та розіграного бізнес-конфлікту [9, с. 8]. Як бачимо, системні вади у функціонуванні державних інституцій та штучність, надуманість корпоративних конфліктів, що лежать в основі рейдерських захоплень, є ключовими елементами відповідних авторських дефініцій.

На думку Фальшовника Д., рейдерство – це незаконне поглинання чи захоплення одного суб'єкта господарювання або частини його власності іншим. Автор додає, що по суті це комбінована (економічна, юридична, організаційна, інформаційна) діяльність, спрямована на заволодіння бізнесом. З інтересом сприймається інформація Фальшовника Д. про те, що рейдерське захоплення зазвичай передбачає декілька етапів: інформаційний – збирання корисної інформації про підприємство, обране жертвою (щодо активів, господарської діяльності, продукції, фінансового стану, засновників, керівників, емітованих цінних паперів тощо); підготовчий – створення негативного інформаційного фону щодо підприємства з використанням ЗМІ задля його дискредитації перед менеджерами й акціонерами; акціонерний – скуповування через підставних осіб акцій підприємства у дрібних акціонерів, заміна власників і керівництва; судовий – подан-

ня надуманих позовів у суди з метою формування умов для арешту акцій, часток або майна, порушення кримінальних справ; силовий – захоплення підприємства, формування паралельного органу управління, фізичний контроль над підприємством; поглинання – узаконення прав нових власників [10, с. 143].

Альохіна О., своєю чергою, вважає рейдерством умисні дії, спрямовані на захоплення управління в господарському товаристві та вчинювані шляхом використання прогалин у чинному законодавстві, проявів недобросовісної конкуренції або безпосереднього порушення норм інших галузей права. Варто додати, що згадана дослідниця виокремлює як власне кримінальне рейдерство, так і рейдерство, поєднане з порушенням норм цивільного, адміністративного чи інших галузей права. Під кримінальним рейдерством пропонується розуміти заборонені кримінальним законодавством умисні протиправні дії, що вчинюються для реалізації особистих чи корисливих інтересів суб'єкта, спрямовані на захоплення управління у суб'єкті господарювання, такі, що створюють загрозу або заподіюють значну шкоду інтересам власників (засновників), акціонерів, інших учасників господарського товариства, а також інвесторів [11, с. 9]. Вказівки на корисливі інтереси «рейдерів», на мету примусової зміни управління (менеджменту) в захоплюваному підприємстві, а також на матеріальну ознаку значної шкоди поєднаним із підприємством особам загалом видаються слушними.

Цибульник Т. відстоює позицію, згідно з якою рейдерство як особливий вид діяльності на ринку корпоративного контролю становить собою послідовне або паралельне здійснення рейдерських акцій (атак або проектів). До основних форм рейдерських акцій авторка відносить: недружнє (вороже) поглинання компанії, що має права на привабливий для рейдерів актив; отримання контролю над активами внаслідок банкрутства; оскарження прав на активи з використанням судової системи; примус для укладення угоди з активами, у тому числі з використанням інструментів корпоративного шантажу; отримання контролю над активом шляхом його таємного викрадення або шахрайства; лобювання інтересів в органах державної влади внаслідок змови з державними службовцями тощо. Складно не погодитись з тим, що українське рейдерство перебуває у своєму перманентному розвитку:

зважаючи на нові політичні та соціально-економічні умови, рейдери постійно ідентифікують нові, більш дієві та дохідні форми реалізації рейдерських проєктів [12, с. 9].

Водночас доводиться визнати, що висловлений підхід до розуміння рейдерства як антисуспільного та антиправового явища не відрізняється оригінальністю чи прагматичністю – тут просто перераховуються основні застосовувані на практиці способи отримання контролю над компанією чи її окремими активами, причому як цілком легальні способи (як-от оскарження прав на активи в суді), так і відверто кримінальні (наприклад, викрадення матеріального активу). На жаль, більш-менш чіткого розуміння особливої природи рейдерства як паразитуючого на економіці та відносинах власності явища, його специфіки від Цибульник Т. ми не отримуємо.

Вже з позицій економічної науки Біляк Ю. відзначає, що рейдерством слід визнавати професійну діяльність з управління корпоративними конфліктами з метою отримання можливості розпоряджатися підприємством, включаючи його бізнес, активи, потенціал та інше, або з метою отримання від компанії матеріальної вигоди на позаекономічних підставах без встановлення контролю. При цьому під корпоративними конфліктами пропонується розуміти такі їх види: між акціонерами (групами акціонерів); між новим власником і персоналом; між менеджментом і персоналом, в середині менеджменту; між власниками і менеджментом; інші конфлікти, у т. ч. конфлікти щодо власності; викликані відчуженням акцій (часток) тощо [13, с. 43].

Байкова Ю. визначає рейдерство як девіантну форму соціально-економічної поведінки суб'єктів у сфері перерозподілу прав власності, спрямовану на одержання контролю над активами інших суб'єктів економічної поведінки, використовуючи для цього порушення як соціальних, так і правових норм. Рейдерство завжди охоплює, по-перше, заподіяння шкоди суб'єктам соціально-економічної діяльності, по-друге, елементи зловживання правом і недобросовісної конкуренції [14, с. 11].

Наведене визначення, знову ж, нічим особливо «революційним» не відрізняється, орієнтує на, так би мовити, класичне розуміння суті рейдерства. При цьому позитивно сприймається вказівка на відмінність рейдерства від інших часто змішуваних понять,

включаючи такі, як недружнє поглинання, силове та кримінальне захоплення, «грінмейл» (корпоративний шантаж). Усі ці прояви економічно орієнтованої поведінки (причому як законні, так і незаконні) мають свою специфіку, різне зовнішнє оформлення, а отже, вимагають різних заходів реагування з боку держави.

Уже із викладеного, нескладно помітити, що юридично коректно визначити рейдерство вкрай непросто через очевидну різноманітність проявів та форм цього явища. Рейдерство може розглядатись і як правомірний процес ринкових відносин, і як незаконна діяльність організованих груп, що має ознаки низки злочинів. За таких обставин доцільним видається підхід до визначення поняття рейдерства через системний аналіз його найбільш поширених (і водночас небезпечних) проявів, що дозволить на концептуальному рівні усвідомити його суть та виокремити його основні протиправні форми, а також розробити відповідні заходи кримінально-правової протидії.

Ісаєв О. справедливо вказує, що часто поряд із нетиповим для кримінального права поняттям «рейдерство» також використовується термін «захоплення», при цьому в деяких випадках вказується на корпоративне або незаконне, недружнє захоплення. Нерідко поряд із терміном «захоплення» застосовується термін «заволодіння», а в деяких випадках йдеться безпосередньо про «рейдерське захоплення». Таким чином, терміни «рейдерство» і «захоплення» застосовуються як синоніми. Звертаючи увагу на лексичне значення слова «захоплення» (особливо в його традиційному кримінально-правовому контексті), дослідник робить висновок про те, що воно більше стосується активних, агресивних, силових дій. Можливо, цей термін стосовно розглядуваного кримінально-правового феномена певною мірою був обґрунтовано застосовуваним раніше, коли застосовувалися «силові захоплення» підприємств. Водночас застосування сили під час заволодіння власністю (майновими активами) підприємств завжди було лише кінцевим етапом такої злочинної діяльності. Це злочинне діяння переважно здійснюється шляхом підроблення документів на право володіння такою власністю. Водночас захоплювач не може стати власником через захоплення майна підприємств, оскільки власність можна набути вийнятово законним шляхом. Виходячи з викладеного, приєднуємось до думки Ісаєва О. про те, що термін «захоплення» не можна за-

стосовувати до злочинів, пов'язаних із заволодінням власністю (майновими активами) підприємств [15, с. 36].

Висновки. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що зведення всіх проблемних питань, які оточують феномен рейдерства, до єдиного знаменника істотно ускладнюється через відсутність спеціальної кримінально-правової заборони, яка б акумулювала всі складові частини цього антисоціального явища та встановлювала відповідальність відповідно до його тяжкості. При цьому очевидно, що феномен рейдерства є складним, міжінституціональним, наскрізним для суспільства та економіки, сигналізує про сучасний стан перехідної економіки нашої держави та характеризується наявністю високої корупційної складової. Ураховуючи таку, умовно кажучи, ефемерну суть рейдерства, його мінливий характер, запропонувати уніфіковане визначення поняття рейдерства, а тим більше «помістити» його в чіткі межі окремої кримінально-правової заборони є завданням не з легких (якщо взагалі можливим).

Список використаних джерел

1. Смирнов Г. К. Ответственность за рейдерство, преступления в сфере учета прав на ценные бумаги и государственной регистрации. Москва: Юрлитинформ, 2011. 152 с.

2. Артюх М. О. Поняття та сутність рейдерства. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. № 3. С. 52–54.

3. Джамгуров Р. Рейдерство, рейдери та антирейдерські практики. URL: <http://blog.liga.net/user/rdzhamgurov/article/27733.aspx>.

4. Грек Б. Про кримінальну відповідальність за рейдерство. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2009. № 3. С. 40–46.

5. Корпоративні конфлікти: кримінальні способи та методи встановлення контролю над підприємством: Методичні рекомендації / Ущатовський В. Ф., Сахарова О. Б., Лопатін С. І. та ін. Київ: Державний науково-дослідний інститут МВС України, 2007. 63 с.

6. Шемчук В. Рейдерство та корупція. *Вісник прокуратури*. 2006. № 11 (65). С. 13–18.

7. Челембій Ю. Недосконалість українського законодавства є живильним ґрунтом для українських рейдерів. *Вісник Української спілки промисловців та підприємців*. 2007. № 4. С. 24.

8. Єфименко А. Рейдерство або ринок контролю. *Юридичний журнал*. 2008. № 11. URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3072>.

9. Зеркалов Д. В. Рейдеры: пособие. К.: КИТ, 2007. 188 с.

10. Фальшовник Д. Рейдерство як різновид протидії законній господарській діяльності. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. Червень 2014 р. С. 142–145.

11. Алехина А. В. Криминальное рейдерство: уголовно-правовой и криминологический аспекты: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Нижний Новгород, 2013. 35 с.

12. Цибульник Т. А. Адміністративно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування України щодо протидії рейдерству: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2017. 21 с.

13. Біляк Ю. В. Стратегія превентивного захисту корпорації проти рейдерської атаки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 13. С. 43–47.

14. Байкова Ю. Э. Рейдерство как девиантная форма социально-экономического поведения: автореф. дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Москва, 2011. 28 с.

15. Исаев О. Ю. Уголовно-правовые и криминологические проблемы борьбы спреступлениями, связанными с противоправным установлением контроля над активами и управлением предприятия: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.08. Москва, 2014. 412 с.

Дудоров А. А., Титаренко С. С.

К ВОПРОСУ О КОРРЕКТНОМ УГОЛОВНО-ПРАВОВОМ ОПРЕДЕЛЕНИИ ЗАХВАТА СУБЪЕКТОВ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ (РЕЙДЕРСТВА)

Рассматриваются изложенные на страницах юридической и экономической литературы подходы к определению рейдерства как сложного антисоциального и антиправового феномена. Анализируются точки зрения относительно обязательных признаков рейдерства, обращается внимание на общие и отличительные характеристики захвата предприятий. По результатам критического обзора формулируется обобщающий вывод о чрезвычайной сложности и многоаспектности рейдерства как системного явления, что затрудняет возможность формулирования его унифицированного определения, а также возможность закрепления такой дефиниции в отдельном уголовно-правовом запрете.

Ключевые слова: рейдерство, захват предприятия, слияние и поглощение, корпоративный конфликт.

Dudorov O. O., Titarenko S. S.

TO THE QUESTION OF CORRECT CRIMINAL LAW DEFINITION OF SEIZURE OF SUBJECTS OF ECONOMIC ACTIVITY (RAIDING)

Approaches to the definition of raiding as a complex antisocial and anti-legal phenomenon described in the pages of the legal and economic literature are considered. Points of view on mandatory elements of raiding are analyzed, attention

is drawn to the general and distinctive characteristics of the seizure of enterprises. According to the results of the critical review a general conclusion is formulated about the extreme complexity and multidimensional nature of raiding as a systemic phenomenon, which makes it difficult to formulate its unified definition, as well as the possibility of securing such a definition within a separate criminal law prohibition.

Key words: *Raiding, seizure of enterprise, mergers and acquisitions, corporate conflict.*

УДК 340.1

Ланцедова Ю. О.,

доцент кафедри кримінального права і процесу,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ПРИРОДА КРИМІНАЛЬНОГО ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА І КРИМІНОЛОГІЇ ЗА НОВОЮ ДОКТРИНОЮ КЛАСИФІКАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ НАУК

На основі новітньої доктрини класифікації юридичних наук запропоновано варіант розвитку кримінального і кримінально-виконавчого права та кримінології в антикримінальну галузь права, виправно-трудове судочинство та в деліктологію. Розглянуто новітню доктрину класифікації юридичних наук у контексті їх гіпергрупових завдань на теоретичні юридичні науки, результативні юридичні науки та антиделіктні юридичні науки. Викладено сутність класифікації юридичних наук на правові і неправові юридичні науки та на антиделіктні і безделіктні юридичні науки. Розкрито сутність антикримінальної галузі права, виправно-трудового судочинства і деліктології відповідно як базисноантиделіктної правової юридичної науки, процедурної антиделіктної правової юридичної науки та методичної антиделіктної неправової юридичної полінауки.

Ключові слова: *антикримінальна галузь права, виправно-трудове судочинство, кримінологія, новітня доктрина класифікації юридичних наук.*

Постановка проблеми. Новітній науковий статус кримінального та кримінально-виконавчого права і кримінології найбільш повно розкриває розроблена автором, Кириченком О. А. та ін. новітня доктрина класифікації юридичних наук [1, с. 106–110; 2, с. 134–139; 3, с. 3–16; 4, с. 68–70; 5, с. 166–170; 6 та ін.], згідно з якою, вказані наукові галузі знань мають розвинути відповідно в антикримінальну галузь права, деліктологію та виправно-трудове судочинство, може бути представлена за наступними підставами у контексті:

1. Гіпергрупових завдань юридичних наук.

2. Виконання першого основного базисного завдання із розробки і реалізації найбільш ефективної, раціональної та якісної правової регламентації необхідних сторін суспільного життя.